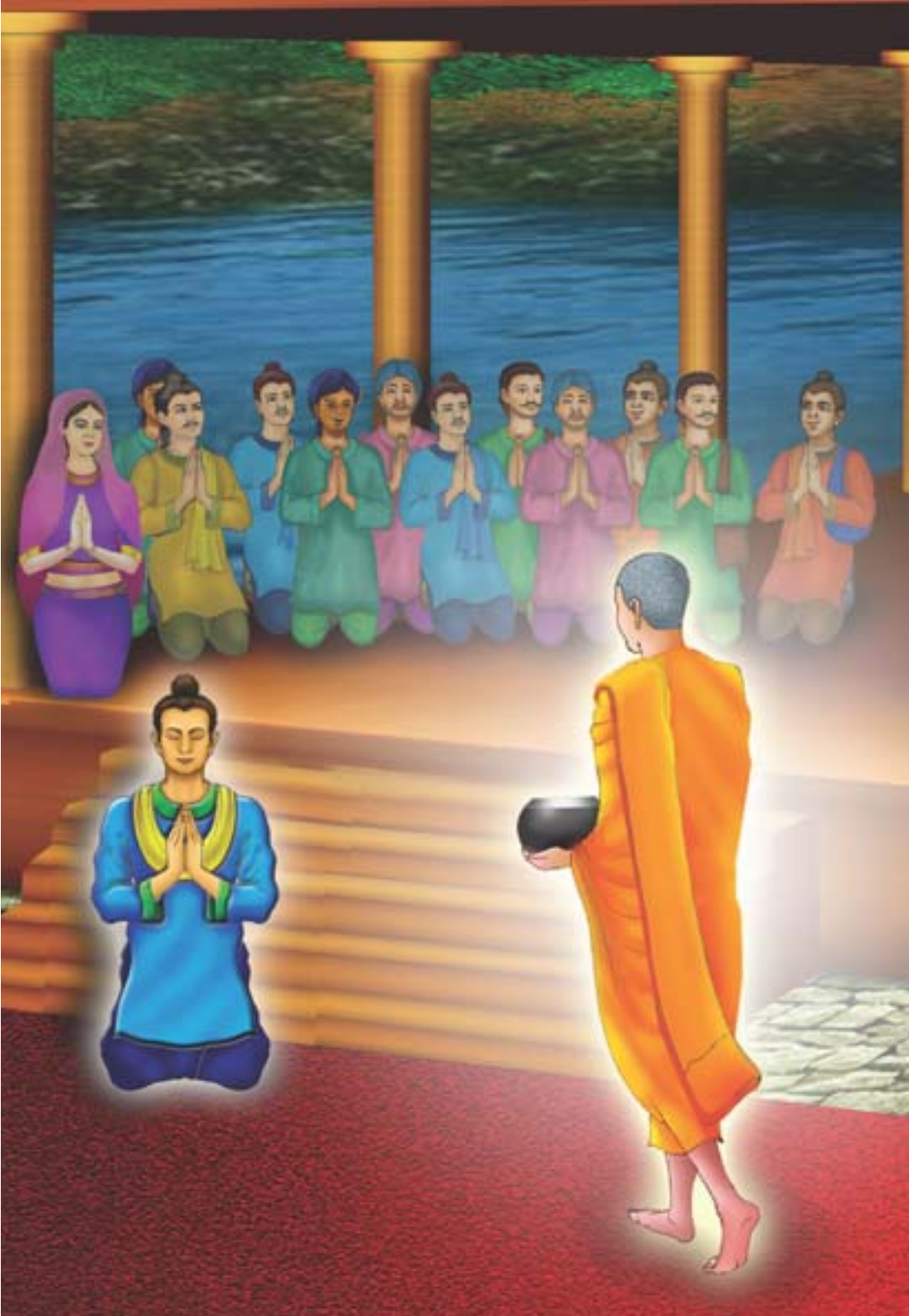

๑๑

ศิลปะในการดำรงชีวิต

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อายุของพวกมนุษย์นี้น้อย จำต้อง
ไปสู่ปรโลก มนุษย์ทั้งหลายจำต้องประสบความตาย ตามที่รู้จัก
อยู่แล้ว ควรทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์ ไม่มีมนุษย์
ที่เกิดมาแล้วจะไม่ตาย

ศิลปะในการดำรงชีวิต

๓๔๓

ความตายเป็นบทสรุปสุดท้ายของชีวิต เป็นประสบการณ์ที่มนุษย์ทุกๆ คน หลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่นเดียวกับการเกิด การเจริญเติบโต จากเด็กเป็นผู้ใหญ่ จนกระทั่งถึงวัยชรา ความตายนั่นอาจมองได้หลายลักษณะ อาจมองเหมือนการระเหยของน้ำกลายเป็นไอ เหมือนการหลับฝันไปแล้วตื่นขึ้นมา หรือเหมือนการโยกย้ายที่อยู่อาศัย แต่ไม่ว่าจะมองในแง่มุมใด สิ่งที่น่าเป็นห่วงยิ่งกว่าการตาย คือชีวิตหลังความตาย เนื่องจากไม่รู้ว่าจะไปสู่สุคติหรือทุกข์ ฉะนั้นการดำรงชีวิตจึงต้องมีศิลปะ ต้องศึกษาให้รอบคอบ เพื่อความสุขและความปลอดภัยในชีวิต

มีวาระแห่งพุทธศาสนาใน อัฐกุวรรค คุณุฎฐกสูตรตนิเทศ ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อายุของพวกมนุษย์นี้น้อย จำต้องไปสู่ปรโลก มนุษย์ทั้งหลายจำต้องประสบความตาย ตามที่รู้กันอยู่แล้ว ควรทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์ ไม่มีมนุษย์ที่เกิดมาแล้วจะไม่ตาย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดยอมเป็นอยู่นาน ผู้นั้นก็เป็นอยู่ได้เพียง ๑๐๐ ปี หรือที่เกินกว่า ๑๐๐ ปี ก็มีน้อย

อายุของพวกมนุษย์น้อย บุรุษผู้ใคร่ความดี พึงดูหมิ่นอายุน้อยนี้ พึงรีบประพฤติให้เหมือนคนถูกไฟไหม้ศีรษะ ฉะนั้น

ศิลปะในการดำรงชีวิต

๓๔๘

เพราะความตายจะไม่มาถึง มิได้มี วันคืนย่อมล่วงเลยไป
ชีวิตก็กระชั้นเข้าไปสู่ความตาย อายุของสัตว์ทั้งหลายย่อม
สิ้นไป เหมือนน้ำในแม่น้ำน้อยย่อมสิ้นไป ฉะนั้น”

คนเราเกิดมาต้องใช้ชีวิตให้คุ้มค่า เนื่องจากเรามีเวลา
เหลืออยู่ในโลกนี้ไม่นานนัก ภัยของเราต่างค่อยๆ เสื่อมร่วงโรย
ไปตามลำดับ ในที่สุดก็ต้องจากโลกนี้ไป เมื่อถึงวันนั้นเราจะเอา
อะไรติดตัวไปไม่ได้ นอกจากบุญและบาป ที่ได้กระทำไว้ในตอน
ที่ยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น กายมนุษย์นี้จึงสำคัญที่สุด ที่จะทำความดี
ได้เต็มที่ เพื่อสร้างบุญบารมีติดตัวเราไปในภพเบื้องหน้า กายอื่น
สร้างบุญบารมีไม่ได้ เป็นกายที่มีไว้เสวยผลของบุญและบาป
ส่วนกายมนุษย์นี้มีไว้สร้างบุญ ไม่ใช่มีไว้เสวยบุญ

เพราะฉะนั้น เมื่อเราได้กายนี้มาแล้ว ต้องรู้จักใช้ รู้จัก
ฉลาดในการดำรงชีวิตบนเส้นทางแห่งความดี หมั่นบำเพ็ญบุญ
เกื้อหนุนหน้าที่การงาน ประกอบสัมมาอาชีพะควบคู่กับการมี
พระรัตนตรัยภายในเป็นที่พึ่งที่ระลึก ชีวิตจึงจะปลอดภัยและมี
คุณค่า จะประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งทางโลกและทางธรรม
หากเราดำเนินชีวิตผิดพลาด แม้ช่วงเวลาเพียงสั้นๆ ก็อาจมี
สิทธิ์ไปอบายได้ ในทางตรงกันข้าม แม้ช่วงเวลาสั้นๆ ที่เรา
ทำความดีอย่างเต็มที่เพียงแค่ ๓ เดือน ก็จะได้เพื่อนแท้ไปสวรรค์

ศิลปะในการดำรงชีวิต

๓๔๕

ปิดกันอบายจวบจนถึงภพชาติสุดท้าย

*เหมือนดังเรื่องของเทพบุตรองค์หนึ่ง แม้จะจุติมาเกิดในยุคที่ไม่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ เนื่องจากเป็นช่วงรอยต่อระหว่างศาสนาของพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า กับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราในปัจจุบัน เป็นช่วงที่โลกค่อนข้างเลือนรางจากคำสอน ทว่าเมื่อท่านเกิดมาแล้ว ก็ได้พยายามทำชีวิตให้มีคุณค่า ใช้สติปัญญาสอนตนเองว่า ชีวิตเรามีความไม่แน่นอน ลักวันหนึ่งเราจะต้องตาย เหมือนกับบรรพบุรุษของเรา

ท่านหมั่นนึกคิดถึงสังขารขันธ์ และปรารถนาที่จะมีโอกาสได้สร้างบุญกับเนื่อบุญ ท่านนึกในใจอย่างนี้เรื่อยๆ ว่าอยากทำบุญ อยากทำบุญ จนกระทั่งความปรารถนาอันแรงกล้าของท่าน เข้าไปปรากฏอยู่ในญาณทัสสนะอันบริสุทธิ์ของพระปัจเจกพุทธเจ้า

เป็นธรรมดาว่า ในยุคสมัยที่ไม่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ก็จะมีพระปัจเจกพุทธเจ้าบังเกิดขึ้น ซึ่งผู้ที่มาตรัสรู้ปัจเจกโพธิญาณได้ อย่างน้อยต้องเคยสร้างบารมีมา ๒ อสงไขยกับอีก ๑๐๐,๐๐๐ มหากัป การตรัสรู้ธรรมของท่านน่าอัศจรรย์มาก

*มก. พระโสณโกฬวิเสสเถระ เล่ม ๓๒ หน้า ๓๖๗

ศิลปะในการดำรงชีวิต

๓๕๐

เพียงแค่อำศัยเหตุเพียงเล็กน้อย ก็สามารถบรรลุเป็นพระ-
ปัจเจกพุทธเจ้าได้ เช่น บางพระองค์เพียงแค่เห็นใบไม้สีเหลือง
หล่นจากขั้ว ทรงพิจารณาถึงชีวิตที่ต้องร่วงโรยไป ฉับพลัน
ทันใดก็ได้บรรลุเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า

พระปัจเจกพุทธเจ้าล่วงรู้ถึงความคิดของผู้มีบุญท่านนี้
จึงรอคอยโอกาสมาโปรด จนกระทั่งถึงวันก่อนเข้าพรรษา
วันนั้นเป็นเวลาเย็น บุรุษผู้มีบุญท่านนี้กำลังอาบน้ำอยู่ในแม่น้ำ
คงคา พระปัจเจกพุทธเจ้าเหาะจากภูเขาคันธมาถน์ มาลงที่ริม
ฝั่งแม่น้ำ เสด็จดำเนินเลียบชายฝั่ง บุรุษผู้นี้มองตามด้วยความ
ตะลึงงัน โดยไม่ละสายตา ก็เกิดความปิติซาบซ่าน ชนลูกขนพอง
ที่ได้เห็นท่านผู้วิเศษเหาะมา จึงรีบขึ้นฝั่ง เดินเข้าไปหาพระปัจเจก-
พุทธเจ้า ก็มลงหมอบกราบแทบเท้า พลาถามว่า “ข้าแต่ท่าน
ผู้วิเศษ ท่านเป็นใครกัน เพราะเหตุใดจึงมายังสถานที่แห่งนี้”

พระปัจเจกพุทธเจ้าตอบว่า “ตั้งแต่วันที่เรสำเร็จกรณียกิจ
เราได้นามว่าพระปัจเจกพุทธเจ้า และที่มายังสถานที่นี้ก็เพื่อ
แสวงหาผ้าจีวร ใช้แทนผ้าผืนเก่าที่คร่ำคร่า” บุรุษผู้มีบุญฟังดัง
นั้น เกิดมหาปิติดีใจที่จะทำบุญใหญ่ เพราะได้ตั้งความปรารถนา
ไว้ว่า อยากทำบุญกับเนื้อนาบุญ บัดนี้จะได้สมความปรารถนาแล้ว
จึงกล่าวกับพระปัจเจกพุทธเจ้าว่า “กระผมขอรับบุญนี้เอง และ

ศิลปะในการดำรงชีวิต

๓๕๑

กระผมใคร่จะถวายภัตตาหารในวันรุ่งขึ้นด้วย ขออาราธนา
พระองค์โปรดสงเคราะห์กระผมด้วยเถิด” พระปัจเจกพุทธเจ้า
รับนิมนต์ด้วยอาการนิ่งๆ จากนั้นก็เหาะกลับไปยังเขาคันธมาทน์

ชายหนุ่มนี้ยิ่งเกิดมหาปีติ บังเกิดความเลื่อมใสอย่าง
ไม่มีประมาณ รีบกลับไปบอกหมู่ญาติพี่น้องด้วยความดีอกดีใจ
ให้ช่วยกันเตรียมอาหารหวานคาว และผ้าไตรจีวร อีกทั้ง
จัดแจงสร้างบรรณศาลา ในที่ใกล้กับฝั่งแม่น้ำคงคาในคำคินนั้น
ครั้นใกล้รุ่งอรุณ ก็จัดแจงแต่งเครื่องสักการบูชาและภัตตาหารไว้
รอคอยการเสด็จมาของพระปัจเจกพุทธเจ้าอย่างใจจดใจจ่อ

รุ่งเช้าของวันใหม่ พระปัจเจกพุทธเจ้าผู้ทรงคุณใหญ่
เมื่อออกจากนิโรธสมาบัติแล้ว ก็เหาะไปเพียงลัดนิ้วมือเดียว ไป
ปรากฏตรงหน้าของบุรุษหนุ่ม ท่ามกลางสายตาของผู้มีบุญอีก
หลายคน ที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้น

พระปัจเจกพุทธเจ้าได้ยื่นบาตรให้ ชายหนุ่มรีบรับไปตัก
ขานนียโภชนาหารรสเลิศ และน้อมถวายผ้าไตรจีวรใหม่ พระ-
ปัจเจกพุทธเจ้าทรงกระทำภตกิจ หลังจากนั้นได้ให้พร และ
กล่าวคำอำลาเพื่อกลับไปยังภูเขาคันธมาทน์ หนุ่มผู้มีปัญญาจึง
ขออาราธนาท่านว่า “ชีวิตของกระผมไม่ทราบว่าจะตายเมื่อไร
ขอพระคุณเจ้าโปรดอยู่เป็นเพื่อนาบุญจำพรรษาที่นี่เถิด” พระ-

ศิลปะในการดำรงชีวิต

๓๕๒

ปัจเจกพุทธเจ้าทรงรับ และหวังจะอนุเคราะห์

ชายหนุ่มผู้มีศรัทธาดำริด้วยปัญญาว่า พื้นที่ทางเดินเข้าไปสู่บรรณศาลามีเปือกตมที่ฉาบด้วยของเขียวสด ดังนั้นขณะพระปัจเจกพุทธเจ้าเข้าสู่บรรณศาลา พระบาททั้งสองจะแปดเปื้อน จึงปูผ้ากัมพลสีแดงซึ่งเป็นผ้าห่มของตนมีค่าถึง ๑,๐๐๐ กหาปณะ เป็นที่รองเท้า เมื่อพระปัจเจกพุทธเจ้าครองผ้าไตรจีวรใหม่ และเดินไปบนผ้ากัมพลสีแดงงาม ชายหนุ่มยิ่งเกิดมหาปีติรำพึงว่า

“จำเดิมแต่พระปัจเจกพุทธเจ้าอย่างเหยียบลงบนผ้ากัมพลสีแดงนี้รัศมีแห่งผ้ากัมพลระคนกับรัศมีกายแห่งพระคุณเจ้าช่างงามรุ่งเรืองไพโรจน์สุดจะพรรณนา ด้วยอานิสงส์นี้ ขอให้ข้าพเจ้าจงมีฝ่ามือ และฝ่าเท้างดงาม ดุจสีดอกหงอนไก่ทุกชาติเทอญ” เขาตั้งใจอุปัฏฐากบำรุงพระปัจเจกพุทธเจ้า ตลอดครบถ้วนไตรมาส บุญใหญ่ตลอด ๓ เดือน ที่ได้ทำอย่างเต็มทีนั้น เมื่อหมดอายุขัยทำให้เขาได้ไปบังเกิดเป็นเทพบุตรสุดโสภา สกิดิณ มหาทิพยวิมานในสุคติโลกสวรรค์ ครั้นมาถึงยุคสมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ท่านได้มาบังเกิดเป็นบุตรเศรษฐี มีวรรณะผ่องใส มีฝ่ามือฝ่าเท้างดงามเหมือนสีดอกหงอนไก่ ต่อมาได้ออกบวชประพฤตินิธรรม ในที่สุดก็บรรลุอรหัตตผลอันเลิศ

ศิลปะในการดำรงชีวิต

๓๕๓

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า ผู้มีศิลปะในการดำรงชีวิต ย่อม
บรรลู่ถึงพระนิพพาน เราทั้งหลายโชคดีที่ได้มาฟังคำสอนของ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงมีโอกาสรสร้างบุญใหญ่ ได้ทำทาน
รักษาศีล เจริญภาวนา ให้มันสั่งสมบุญไว้มากๆ ธุรกิจะกับจิตใจ
ต้องไปด้วยกัน เพื่อเราจะได้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึกกัน
ทุกๆ คน

